

MAGYARÁG

1938. Sept. 18
VII. No. 259

1 lei

Talajdonos: „Prima” S. A. Bejegy. la Trb.
Bihor Psoc. 1798—1938

Felolós kiadó:
Üzv. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

NÉGYHATALMI értekezlet készül?

Nyugtalan­sa­got keltett, hogy Chamberlain visszatért Londonba

A Reuter ügynökség jelentí Londonból: Chamberlain angol miniszterelnök legközelebbi találkozója Hitler kancellárral nem Berlinben fog megtörténni, mint ezt eredetileg tervbe vették, hanem valamelyik rajnamenti városban, lehetőleg Köln környékén. Hitler kancellár elnézését kérte az angol miniszterelnöknek, hogy a berchtesgadeni hosszú utat meg kellett tennie, azonban el akart tekinteni a fővárosban való találkozástól, hogy megkímélje vendégét a hivatalos fogadtatással járó fáradtságtól. Hogy hebizonyítsa előzőekénységét, közölte, hogy a legközelebbi találkozó alkalmával Chamberlain elé utazik a nyugati határra.

Egy későbbi Reuter-távírat azt adja hírül, hogy Chamberlain angol miniszterelnök még e hét szombatján visszatér Németországba. Más híradás szerint — csak kedden tér vissza.

Az angol parlamentet még a hét folyamán összehívják.

Reuter hírének nem erősítették meg.

Rendkívüli miniszter-tanács Amerikában

Washington, szept. 16. Roosevelt amerikai elnök visszatért Washingtonba. Még a vonaton negyedórás megbeszélést folytatott Hull külügyminiszterrel. A kormány tagjait rendkívüli minisztertanácsra hívták össze.

Runciman lordot visszahívták Londonba

Néhány nap múlva visszatér Prágába

Prágából jelentik: Éjjel 12 órakor a Runciman-bizottság a következő jelentést adta ki: Az angol kormányelnök Londonba hívta Runciman lordot, hogy tájékoztassa a berchtesgadeni

megbeszélésekről. A lord szükebb kíséretével már el is utazott Londonba, ahonnan néhány napon belül visszatér Prágába. Elutazása előtt Runciman lord felhívást intézett a cseh-

szlovák állam valamennyi polgárához, amelyben felszólítja őket, hogy visszatéréséig tartózkodjanak minden olyan tevékenységtől, amely a jelenlegi helyzetet súlyosbítaná.

Mit mond Chamberlain

London, szept. 16. A Daily Mail Berchtesgadenbe küldött diplomáciai levelezője előtt Chamberlain a következő nyilatkozatot tette:

— Igen barátságos megbeszélést folytattam Hitler kancellárral. Most visszatérek Londonba, hogy minisztertanácsomat tájékoztassam a megbeszélésekről. Remélem, hogy még egyszer láthatom Hitlert és talán egy héten belül visszatérek Chamberlain reggel 9 óra 35 perckor érkezett Münchenbe.

Négyhatalmi értekezlet?

Páris, szept. 16. Illetékes francia körökben úgy tudják, hogy Chamberlain Berchtesgadenből érintkezést keresett Daladier francia miniszterelnökkel és Mussolinival. Az olasz kormányfőnek táviratot küldött Chamberlain.

Ugy a francia, mint az angol távirati irodák közlik, hogy felmerült a négyhatalmi értekezlet terve.

A „Jour” szerint a négyhatalmi értekezlet tervét Daladier vetette fel. Hitler javasolta, hogy az értekezletet Berlinben tartsák meg. A tanácskozáson Hitler, Mussolini, Daladier és Chamberlain vennének részt és

nemcsak a cseh kérdés, hanem az összes európai problémák megvitatására kerülnek.

A Havas szerint Chamberlain váratlan visszautazása — nyugtalan­sa­got keltett, azonban a kiadott lakonikus közleményből és abból a tényből, hogy Chamberlain visszatér

Németországba, biztató jeleket olvasnak ki.

London, szept. 16. A Reuter értesülései szerint Daladier a

hét végén Londonba utazik, hogy Chamberlaintól közvetlenül tudakolja meg a berchtesgadeni találkozó részleteit. A

Cseh védekezés a szudéta-német szabotálás ellen

Prága, szept. 16. A szudéta-német párt vezetősége közleményt adott ki, amely felszólítja a párt tagjait, hogy a letartóztatások végrehajtása ellen minden rendelkezésükre álló eszközzel küzdjenek. A közlemény a bevonultatási parancsokkal szembeni ellenállásra vonatkozik, a szudéta-németek ugyanis nem tesznek eleget a behívási parancsoknak.

A közleménnyel kapcsolatban a cseh kormány felszólította a közigazgatási hatóságokat, hogy a legmegfelelőbb módon védekezzenek a szudéta-németek szabotázs-mozgalma ellen.

Emelkedik a font a londoni tőzsdén

Prága, szept. 16. Cseh körökben úgy látják, hogy az angol miniszterelnök utazása hatalmas lépéssel vitte előre a kérdés megoldását. Remélik, hogy Chamberlain, mint a béke követője fog Berchtesgadenben szerepelni.

Az angol miniszterelnök útja világszerte nagy megkönnyebbülést keltett, melynek élénk bizonyítéka a tőzsde magatartása. A font azonnal két ponttal emelkedett. A londoni tőzsdén egész nap páratlan vásárlási kedv nyilvánult meg.

LETARTÓZTATJÁK HENLEINT?

Prágából jelentik: Az „A-Z” című lap jelentése szerint Henlein és a szudéta-német párt vezetői ellen letartóztatási parancsot adtak ki. A hírt más oldalról nem erősítették meg.

Nap oldal

GYORSAN FOROG a világ kereke, minden percre megvan a maga új szenzációja és e lázas rohamban rájöttünk arra, hogy a polgárt, aki izgul a holnapért, minden apró hírcskével félre lehet vezetni. Hogy szabotabbak legyünk, a legjobban ember megkíméli magát a gondolkodástól és így a legegyszerűbb tényekbe is szívesen magyaráz bele olyan dolgokat, a melyekről nincs szó. Kuriozumképen tegnap este, amikor híre érkezett, hogy Chamberlain miniszterelnök visszatért Londonba, egy kis statisztikát készítettünk, ki hogyan fogadta a hírt.

— Most már biztos a háboru, ugye szerkesztő ur? — szegte mellünknek a kérdést a gyáros, aki mindössze kétszáz munkást foglalkoztat.

— Mi lesz most kérem, hogy megszakadjak a tárgyalások? aggodalmaskodott önmagára, aki férjével és barátságával várta a klubban a legújabb híreket.

— Ilyen hamar aláírták a szerződést, — irigykedett a bankigazgató, aki nyilván egy jó üzletre gondolt.

— Na, mondja meg, milyen városokat repült keresztül Chamberlain, míg Münchenbe érkezett? — leckéztette a virágos Margit.

— Mondja, tényleg megszakadt a viszony Hitler és az angol közt? — kérdezte rómi-kibicelés közben a kislány, aki ott fonnyadt a klubban éjszakai-éjszakára, hogy el ne mulasszon egy pletykát.

Most tessék elképzelni a válaszokat. Mindenki arra gondolhat, amire akar.

— Megkezdődött a villamosról lecsott rendőr kártérítési pere, 1937 októberében súlyos szerencsétlenség érte. Daciór Joan közrendőrt. A rendőr olyan szerencsétlenül esett le az elinduló villamosról, hogy a kerek alá került és a kerek a lábát tőből lemetaszték. Daciór kártérítési keresetet indított a villamosvasút társaság ellen és 250.000 lei kártérítést, vagy havi 4000 lei életjáradékot, valamint 40.000 lei kórházi költséget követelt. A törvényszék, részben helyt adott a rendőr kérésének és 1800 lei havi életjáradékot ítelt meg. A villamosvasút felelősséget az ítélet ellen és a tábla tegnap foglalkozott a közrendőr keresetével. A villamosvasutat dr. Zigre Miklós, Daciór közrendőrt dr. Kalas László képviseli. A tárgyalás napunk zártakor még tart.

Veszek

Úcska ólmoi
Cim a kiadóban

Godessbergben lesz az újabb Hitler--Chamberlain-találkozó

München, szept. 16.

Chamberlain délből indult el a müncheni repülőtérre.

Hitler és Chamberlain újabb találkozására a Köln melletti Godessbergben kerül sor.

Hitler és Chamberlain két és félórás megbeszélésén csak Schmidt tolmács vett részt. A megbeszélés ideje alatt Henderson, Wilson s Ribbentropp egy szomszédos teremben tanácskoztak.

Nem volt szó a gyarmatokról.

London, szept. 16. Angol politikai körökben úgy vélik,

hogy a közvetlen háborús veszély, amely csütörtökön fenyegetett, elmúlt, de a helyzet továbbra is súlyos, mert a két kormányfő tanácskozása igen szűk körre korlátozódott. Illetékes körök megállapítják, hogy Hitler ígéretet tett,

hogy a nagyhatalmakkal felveszi a kapcsolatot és a cseh kérdést nem intézi el erőszakosan. A megbeszélés azonban nem terjedt ki más kérdésekre, így a gyarmati problémára sem. Hitler arra kérte Chamberlaint, hogy minél gyorsabban térjen vissza és folytassák a megbeszélést, mert a szudéta területen nagyon súlyos a helyzet.

Hitler elgondolását viszi Chamberlain Londonba

A német távirati iroda jelentése szerint Hitler egészen új

szempontokkal ismertette meg Chamberlaint, aki Hitler meg-

oldási tervével tért vissza Londonba.

Csehszlovákiában teljes a nyugalom

Prágából jelentik: A csehszlovák kormány hivatalos kommunikét adott ki a helyzetről.

A német lapok súlyos természetű híreket küldtek világára a csehszlovákiai eseményekről — mondja a hivatalos jelentés. — A hírekkel szemben az igazság az, hogy egész Csehszlovákiában a legnagyobb rend és nyugalom van. Nem igaz az, hogy az üzleteket megtámadták és a rend felbomlott. A prágai ucca a legnormálisabb képet mutatja, mint bármelyik békenapon. A lakosság nyugodtan viselkedik és még a határmenti városokban is, ahol kilengésekre került sor, most már teljesen helyreállt a nyugalom.

Németország fentartja a cseh mozgósítás hírét

Berlinből jelentik: A német sajtó — a cseh cáfolat ellenére — fentartja azt a hírt, hogy Csehszlovákia mozgósított. A berlini lapok élesen támadják Berest és utalnak Hitler müncheni beszédének azon kitéjére, hogy Németország nem fogja megegyezést eltérni a május 21-iki kihívást. A „Berliner Tageblatt” így ír: „Európa békéjét veszélyeztetik a kihívások”. A Völkische Beobachter: Odakiáljuk Benesnek: „Eddig és ne tovább”.

A D. N. B. szerint a tartalékosok behívása tovább folyik. Az 1894-től kezdődő korosztályokat hívják be. A kaszárnyák nem elegendők a tartalékosok elhelyezésére, ezért a kórcsma-

kat, iskolákat, tornatermeket használják fel a tartalékosok elhelyezésére. Az uccákon gépesített osztagok közlekednek. Ugyancsak a német távirati

iroda közli, hogy szudéta családok tömegesen özönlenek német területre és több szlovák nemzetiségű katonaszökevény is német területre lépett.

Megkezdődtek az adófelelbezési tárgyalások

A nagyváradai pénzügyigazgatóságon tegnap délután megkezdtek az adófelelbezések tárgyalását. Az első napon a házadó felelbezések kerültek sorra. Negyven ügyet tárgyaltak le, amelyből 28 esetben a kincstár, 12 esetben az adófelzető felelbezett. A bizottság elnöke Dumitriu Constantin törvényszéki bíró, tagjai a pénzügyrészéről Pop Gheorghe főkontrollor, az adófelzetők részéről Toma Constantin voltak. A kincstár védője: Ciapa Viorel kontrollor. A bizottság titkára: Rehon Ferdinand.

A kincstár felelbezései közül Kovács István esetében elutasította, Hummel Edénél helyt adott a kincstár felelbezésének. Fábán István és Tarr János eseteiben elhalasztották a tárgyalást. Az Agrár Banknál és Sugár Imrénél helyt adtak a kincstár felelbezésének, Damian Ioar esetében elutasították Elek Imre és Cristea János házadóját helyt adtak a kincstár felelbezésének, Costa Traiannál elutasították. Dr. Farkas Adorjánál részben adtak hely-

lyet a kincstár felelbezésének. Ianceu Illés esetében helyt adtak, Orban Ignác és özv. Schwartz Farkasné eseteiben elutasították a kincstár felelbezését. Róth Simonnál helyt adtak, Epstein Samu, valamint Silberstein és Róth eseteiben elutasították a kincstár felelbezését. Komló Aladár s Friedlander Hermann ügyeiben a felelbezési tárgyalást elhalasztották.

Farkas Mór és Reich László eseteiben elutasították a kincstár felelbezését. Az Orsolya renddel szemben beadott kincstári felelbezésnek helyt adott a bizottság. Grósné és dr. Grünsteiné, Róna Armin és Katz József eseteiben elutasították a kincstár felelbezését. — Dénes Izidor esetében helyt adtak a kincstár felelbezésének.

Ezután az adófelzetők felelbezéseire került sor. Comsa Nicodim és Butca Nicolai felelbezésének helyt adtak. Moskovits Albert és Sára felelbezését elutasították. Gyulai László, Lucskai Károly felelbezési tárgyalását elhalasztották. Andriksa János, valamint Popa Teodor felelbezéseit elutasították, dr. Weimann Jenőre, dr. Erdős Adolf, Gold Frida és özv. Stiedl Rudolfné felelbezési tárgyalásait elhalasztották, Nagy Ferenc felelbezésének helyt adtak.

Inspekciós gyógyszerárak

Szombat, szept. 17.

Arany Kereszt, Piața Unirii 1. Tel. 2852
Csillag, Str. Nic. Iorga 23. Tel. 2551
Szent Antal, Regele Ferdinand Tel. 1355
Kigyó, Piața Regina Maria Tel. 2963

Borzalmas ütközet Középpalesztinában

(Jeruzsálem.) Középpalesztinában csütörtök óta formális ütközet folyik az angol katonaság és zendülő arabok között. Az angol katonaságot 14 repülőgép támogatja. Az ütközetnek péntek délig 150 halálos áldozata van, közülük a leg-

több arab.

Az elmúlt hét folyamán egyébként Palesztina területén terrorista merényletek következtek 88 arab, 35 zsidó és 5 angol halt meg. A sebesültek száma 49 arab, 42 zsidó és 13 angol.

Trónkövetelőkben nincs hiány

4 aspiráns a spanyol trónra

Maga XIII. Alfonz is a trónkövetelők között van

Páris, szeptember... Covadonga gróf, XIII. Alfonz legidősebb fia, aki a minap egy autószerencsétlenség során életét vesztette, 1913-ban, amikor rangonulul házasságot kötött, lemondott a trónöröklési jogról, később azonban ezt a lemondását visszavonta. Most, ismeretes, Alfonz második fia, Don Gonzalo szintén autószerencsétlenség áldozata lett 1934-ben. A harmadik fia, Don Jaime, Ségoval hercege súlyos beteg és erősen degenerált, aki éppen egészségi állapota miatt egyszerűsrimindenkorra lemondott az uralkodási lehetőségekről. Így tehát az „alfonzisták” jelölje, Covadonga gróf halála után a legfiatalabb királyi herceg, Don Juan, aki most 24 éves és az angol hadsereg ten-gereztszije.

Amikor Spanyolországban a polgárháboru kitört Don Juan azonnal felajánlotta szolgálatait Franco és Mola tábornokoknak. A felkelő generálisok azonban visszautasították, noha a herceg még háromszor kísérletezett. A visszautasítás háttérében olasz és német sugalmazás állott. Ugyanis se Róma, se Berlin nem nézik jó szemmel a herceget, aki nemcsak angol tiszt, hanem egyben egész kultúrája is angol és ennek megfelelőleg liberális hajlandósága.

Az „Alfonz-párt” minden-eseire fenntartja Don Juan jelöltségét. Ugyanekkor azonban a „carlisták” sem állnak félten. Mióta Alfons-Carlos herceg tavalyelőtt, 87 éves korában meghalt, a carlisták erősen megoszlottak s e pillanatban két jelöltjük van:

Az első csoport, amelyet manuel Fal Conde vezet, Xavier de Bourbon-Parma herceget szeretné a spanyol trónra segíteni.

A második csoport viszont Ausztriai Károly Ferdinánd főherceget küzd. Ezt a jelöl-tet a nemzeti szocialisták Ausztria bekebelezése után börtönbe vetették, azonban a pre-tendens, spanyol tiltakozásra, hamarosan szabadlábra ke-rült.

Miután a carlistáknak mind a két jelöltje külföldi és Spanyolországban alig ismeriek, esélyük kevés. Éppen ezért a harmadik carlista ág újabban csatlakozott az „alfonzisták”-hoz. Gróf Rodezno, Franco je-lenlegi igazságügyminisztere, aki vezető carlista volt, Covadonga gróf halála után így nyilatkozott:

— Ha csak rajtunk állana, Don Juan már Spanyolország királya lenne!

Miután azonban Berlin és Róma e tervnek erősen ellene vannak, a monarchisták való-

színűleg megállapodnak majd XIII. Alfonzban, a régi király-ban, akinek a diktatura-állá-

mokban is megfelelő össze-köttetései vannak... hiszen a diktatura az ő uralkodása alatt nem volt ismeretlen do-log az Ibériai félszigeten. XIII. Alfonz esélyei napról-napra növekednek.

Csupán az áll még uralmá-nak útjában, hogy a köztársaságiak a polgárháboru har-madik évében nem sikerült még megverni.

„Aki kopogtatás nélkül lép be az ajtón”

Csasz lap dicsőítő cikke Ofelsége II. Carol királyról

Bukarest, szept. 16. Az egyik legnagyobb olasz lap a Stampa „Aki kopogtatás nélkül lép be az ajtón” címen dicsőítő cikket közöl Ofelsége II. Carol király-ról, aki megszüntette a párt-viszályokat és visszaállította az

ország csendjét és nyugal-mát. A cikk Ofelsége nagyváradi látogatásából indul ki, amikor — mint írja — a nagyváradi pol-gármester mitsem sejtve ült szobájában, amikor kopogtatás nélkül belépett az uralkodó és

nyomban a város költségveté-sét kérte. Hasonló inspekciókat tartott II. Carol király az or-szág más részein és minderről tökéletes könyvelési tudásról tett tanúságot.

Ujabb vizsgára állhatnak az elbo-csájtott nagyváradi köztisztviselők

A kormányzáság kedvező rendelete a kisebbségi tisztviselők ügyében

Nagyvárad, szept. 16. A Someş tartomány királyi helytartójától csütörtök délután leírat érkezett a nagyváradi városházára a néhány héttel ezelőtt rendelkezési állományba helyezett kisebbségi tisztviselők ügyében. Mint ismeretes, Dumitrescu belügyminiszteri-umi vezérfelügyelő városházi vizsgálata és rendelete alapján Cărpinişeanu Cornel polgár-mester rendelkezési állományba helyezte azokat a kisebbségi tisztviselőket, akik az 1936. évi nyelvvizsgán 5-ösnél nagyobb, de 6-osnál kisebb osztályzatot kaptak. Az érdekelt tiszt-viselők már a közigazgatási törvény életbelépése és a királyi helytartó kinevezése után memorandummal fordultak Hanzu Alexandru rezidenshez, hogy elbocsátásuk jogtalan volt, mert az ötös osztályzat a nyelvvizsga idején még nem volt bukás. Amikor néhány nappal ezelőtt dr. Ioe Gherman közigazgatási vezérfelügyelő pótvizsgálatot tartott a nagy-váradi városházán, a kisebbségi tisztviselők újabb emlékiratot nyújtottak át az inspektor-nak.

A királyi helytartó csütörtökön megérkezett döntése értelmében mindazok a ren-delkezési állományba helyezett tisztviselők, akik a nyelvvizsgán 5 és 6 közötti osztályza-tot kaptak, újabb nyelvvizsgára állítandók.

Nyolcmillió leit sikkasztottak Buzău város volt vezetői

Vádirat készül a polgármester és büntársai ellen

Beszámoltunk arról, hogy Buzău város volt vezetősége el len eljárás indult meg, mert a városvezetők hűtlenül kezelték Buzău vagyonát. Tegnap ké-szült el az ügyben a vádhatá-rozat és ennek értelmében, — nyolc millió lei elsikkasztása miatt — bünvádi eljárás indult meg Feraru Stefan volt polgár-mester, azonkívül Teodorescu Stefan ügyvéd, Oprescu Petre, Dumitrescu V. alpolgármeste-rek, Radulescu Alexandru, Gav-rilescu mérnök, Plesoianu Pe-tru főtisztviselők, valamint Si-mionescu, Georgescu és Manea bizottsági tagok ellen. Hasonló-képpen bünvádi eljárást indi-tottak több vállalkozó ellen is, akik Buzău városának szállítot-tak. A vádlottakat a közvagyon biztosításáról szóló törvény alapján vonják felelősségre.

Grivita község volt polgár-mesterét, Barbulescu lelkeszt

is a törvényszék elé állítják, mert polgármestersége idején sulyos visszaéléseket követett

el. Vád alá helyezték a községi tanács Ciobanasiu nevű tagját is.

DRAGOMIR SILVIU kisebbségi főkormánybiztos Genfben

Bucarestből jelentik: Dragomir dr kisebbségi főkor-mánybiztos Genfbe utazott. A főkormánybiztos — mint a román küldöttség tagja — részt vesz a népszövetségi ta-nács munkálataiban.

Az üzletek téli zárórája

Nagyvárad, szept. 16. Mudu-ra Ioan munkaügyi felügyelő-től és a rendőrség közigazga-tási osztályától nyert értesülé-sünk szerint szeptember 16-án reggel életbelép az üzletek téli zárórája. Az új záróra a következő: Reggel a nyitás szabad, déli zárás 1 órakor,

délután 3 órától 7-ig lehet nyitva tartani. Fűszerüzletek-ben zárva tartanak fél 2 és fél 4 óra között. Zárás este 8 óra-kor. A borbélyok este 8 óra-kor zárnak. Szombaton és ün-nepek előtti napon az esti zár óra egy órával később.

Tűzifa-gondok a tél küszöbén

Gondoskodjon a város arról, hogy télire ne maradjunk tüzelő nélkül

Nagyvárad, szept. 14.

„A fa exportra való. Fűtünk szénrel.” (Tilea Viorrel, a Sel elnökének nagyváradai nyilatkozatából.)

Tehát fűtsünk szénrel, mert a fát exportálják. Az exportért pedig devizát kapunk.

Értjük.

Dehát... szenet nem lehet kilószámra kapni a szaiócs üzletében. Legfeljebb vasalószenet. Sőt a fakereskedőtől sem kaphatunk egy-két méter szenet részletfizetésre. A kocsót vagonszámba adja a szénbánya. Késpénzért.

Kénytelenek vagyunk tehát a tűzifánál maradni.

Sajnos, ez a kérdés ismét akadályossá vált. Az első őszi napok beköszöntével már az üres pincére vagyunk kénytelenek gondolni. S elszörnyedünk, ha a tűzifa árát halljuk. S biztosak vagyunk abban, hogy a fa ára még drágább lesz a télen...

Ha ugyan egyáltalában lesz tűzifa...

Ne csak Bukarestre gondoljanak!

Az elmúlt esztendőben a kemény tél miatt főként a fővárosban nagy tűzifahiány lépett fel. A tapasztalatokon okulva a minisztérium és a főváros vezetősége ezidén idejekorán gondoskodott a főváros téli tűzifa-szükségletének ellátásáról.

Preferenciális szállítási tarifát kaptak élelbe. Bukarestbe kedvezményrel lehet tűzifát szállítani.

Az illetékes hatóságoknak gondoskodniuk kellett volna a vidéki centrumok faellátásáról is. A bukarestihez hasonló kedvezményes CFR tarifára lenne szükség minden megyeszékhelyen.

Biharmegyében e tekintetben valamennyire kedvezőbb a helyzet. Egyrészt ugyanis vannak erdők a megyében, másrészt a kedvezményes mőcvidéki tarifa érvényben van. Viszont a vaskői vonal mentén a legtöbb erdő ki van termelve és a tűzifát távoli megyékből szállítják ide.

Richard Filipescu kolozsvári polgármester — amint a „Romania” című lapban olvassuk, részletes felterjesztést intézett a belügyminiszterhez, a faárak ügyében. A polgármester rámutatott arra, hogy a tűzifa drágaságát főként az okozza, hogy nagyon sok erdőt nemzetvédelmi zónába esőnek nyilvánítottak és megtiltották kitermelését, részben pedig az, hogy a kedvezményes szállítási tarifát csak Bu-

karestre alkalmazzák. További oka a drágulásnak, hogy a Caps hivatalos árát igen magasan állapították meg és a tűzifa maximális ára mindenütt ehez az árhoz igazodik. A kolozsvári polgármester észrevételei nagyrészt alkal-

mazhatók a nagyváradai és biharmegyei viszonylatokra is. Ehez járul még, hogy

az augusztusi abnormális esőzések az erdőkben annyi ra feláztatták a talajt, hogy a kitermelt fa elszállítás nagy nehézségekbe ütközik.

Szükség van a maximálásra?

Kolozsváron a tűzifát próba időre felfüggesztették a maximálás alól, most azonban újból bevezették a maximálást. A szabad verseny ugyanis a várakozás ellenére, nem szorította le az árakat.

A nagyváradai tapasztalatok szerint

a tűzifa maximálási rendszere továbbra is érvényben marad

ami elvileg helyes álláspont, csak hogy a tűzifa árát egységesen kell maximálni és nem történhet meg az az eset, — mint a múltban — hogy az aprított tűzifát olcsóbban maximálták, mint a méter számra kimért tűzifát.

Olyan maximális árakat kell megállapítani, amelyek a tényleges áraknak megfelel-

nek, a közönség teherbíró képességét és a kereskedők törvényes hasznát szem előtt tartja. Ugyanakkor meg kell tiltani, hogy

a piacra a termelők által behozott tűzifát üzérkedők vásárolják össze,

ugyanakkor pedig meg kell akadályozni azt is, hogy a „műfalusiak” kereskedőktől vásárolják össze a tűzifát és azt mint eredeti „erdei árut” adják el a hiszékeny városiaknak.

Járjon elől a város jó példával.

A városnak nemcsak a maximális árakkal kell a tűzifával való üzérkedést megakadályozni. Szükséges azonban, hogy a város járjon elől jó példával és

Egész öltönyre, kabátra
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potom áron
most érkezett
Steiner maradékos
Calea Victoriei 3. az udvarban

közvetve bár, ne járuljon hozzá a tűzifaárak emeléséhez.

Elég, ha két példára hivatkozunk: Először a város eltiltotta, hogy a fát szállító autókamionok a város belterületén közlekedjenek és ezzel a kerülő-ut költségeivel megdrágította a tűzifa szállítását. Másodszor a város

helypénzt szed a házak elé lerakított fa, vagy a favágó gépek által elfoglalt hely után

és ezzel ugyancsak megdrágítja a tűzifa beszerzését.

Véleményünk szerint a tűzifa árának letörésére irányuló akció során a városnak minden olyan taxát el kellene törölnie, amely a tűzifa beszerzésének költségeit növeli.

Szükség van arra, hogy a város vezetősége állandóan napirenden tartsa a tűzifa problémáját s ne várja be, amíg hirtelen ránszakad a tél és csak mesébe illő árakon legyen kapható tüzelőfa. (-)

A szarajevói expressz borzalmas karambolja egy személyvonattal

Hét halottja és tizenhat súlyos sebesültje van a katasztrófának

Belgrád, szept. 16. Megdöbbentő vasúti katasztrófa történt tegnap éjszaka Obvciár helység közelében. Ennek a katasztrófának, amelyet egy váltóór bűnös italszenvedélye idézett elő, több halott és sebesült áldozata van. A szarajevói expressz Obvciár helység közelében az egyik őrháznál hibás váltóállítást következtében összeütközött egy személyvonattal.

Az összeütközésnek borzalmas hatása volt. A kocsik és a mozdonyok egymásba fűrődtek és lezuhantak a vasúti töltésről. A kocsik egyrésze meggyúlt és az összeroncsolt utasok megégették. A szerencsétlenség színhelyére érkezett mentőkülönmény a vasúti kocsik roncsai alól hét halottat, tizenhat súlyos és tizenkilenc könnyebb sebesültet emelt ki. Az ittas váltóór, mikor látta, hogy bűnös gondatlansága milyen szerencsétlenséget okozott, lelkiismeretfurdalásában felakasztotta magát és meghalt. Ivópajtása, aki a váltóort kötelességmulasztásra ösztökélte, megszökött. Elrendelték országos körözését.

Tiltott gyűléssel vádolt papnövendék a vádlottak padján

Kolozsvárról jelentik: Engedély nélküli gyülekezés miatt hat csépai lakost állítottak elő a napokban a helybeli katonai törvényszék előtt.

A vádirat szerint ez év március 12-én Budai Gheorghe és Teodor, Gulas Ioan, Mihut Ioan, Botioc Ioan és Gui Gheorghe, Porumb Ioan teologus vezetésével, az utóbbi há-

zában összejövetelt tartottak, amelyen politikai kérdések vitatásán kívül légionista énekeket is énekeltek.

A vádlottak és tanuk vallomása azonban egészen más színben tünteti fel az esetet. Ezek szerint a nagyváradai pap neveldeből szünidőre hazatérő Porumb megérkezésének öröme a közeli ismerősök gyűltek egybe és a városból

hozott hírek mellett, az öregek háborús mesemondásba fogtak. Ezt fűszerezték hadi nótákkal, népdalokkal. A politikai vita mindössze arra szorított, hogy Porumb papnövendék ismertetnie a pátriárka Öszentségének álláspontját.

A katonai törvényszék, bizonyítékok hiányában valamennyi vádlottal szemben felmentő ítéletet hozott.

Titokzatos karhatalmi alakulatot tartottak fent a budapesti nyilasok

Budapest, szept. 16. Nagyszabású államfelforgató bűnügy nyomzását fejezte be a magyarországi államügyészség. Sikertelenül leleplezni a nyilasok titkos karhatalmi alakulatát tartóztatták a szervezet irányítóját. Az ügyészség huszonkilenc ember ellen adta ki a vádlatot a társadalmi rend felforgatására irányuló büntett címen. A vádlottak a nemzeti szocialista magyar párt hungarista mozgalmanak, Szálasi feloszlatott pártjának és más jobboldali alakulatoknak keretében szervezték meg titkos karhatalmi alakulatukat. A letartóztatottak között iparosok, tisztviselők, egyetemi hallgatók és munkások vannak.

Máramarosi embercsempészek a hadbiroság előtt

A kolozsvári katonai törvényszék máramarosszigeti embercsempészek ügyében ítélt. Gál László szászrégeri fiatalember nagyobb összeget örökölt és elhatározta, hogy utlevél nélkül nekivág a világnak. Amerikába akart eljutni, Csehszlovákián keresztül. Hogy célját elérje, elutazott Máramaros szigetre, ahol a Sajovits-büffében összeakadt Sajovits Sándor

gépkocsivezetővel. Sajovits révén Gál László megismerkedett Asztalos Sándor szüccsel és egy Kovács Péter nevű gyári tisztviselővel, akik az Amerikába vágyó fiatalembert át-csempészték a határon. Gált azonban a cseh Szlaúrán kelemetlen meglepetés érte. Első éjjel a csempésztanyán, ahol szállást bérelt, ellopták 108.000 lej kitévő készpénzét, mire

visszajött Máramarosszigetre. A kifosztott fiatalember itt a hatóságok kezére került. Valomása után Sajovitsék ellen is megindult az eljárás. A katonai törvényszék most ítélték ügyükben. Gál Lászlót távollétében 6 hónapi és egy napi fogházra, Sajovitsot és társait 5000—5000 lei pénzbüntetésre ítélte.

Amikor a térj váratlanul érkezik

Revolverrel lövöldözött a térj a menekülő csábitó után

Bucuresti, szept. 16. Filmbe illő jelenetnek voltak tanúi a fővárosi Făgărăseanu uccai lakói. Dumitru Bumbu Făgărăseanu uccai lakos tegnap este váratlan időben tért haza. Amikor szobájába lépett, feleségét egy idegen férfi karjaiban találta. Bumbu felháborodva a fegyverét kereste, miközben az idegen férfinak sikerült kiszöknie a lakásból. Bumbu fegyve-

ren utánarohant és az uccán üldözőbe vette, majd több lövést adott le utána. A lövések azonban célt tévesztettek és a csábitó eltűnt az éjszakában.

resen utánarohant és az uccán üldözőbe vette, majd több lövést adott le utána. A lövések azonban célt tévesztettek és a csábitó eltűnt az éjszakában.

Meghosszabbították a fürdőjegyekre szóló vasúti kedvezményt

Bukarestből jelentik: A CFR fürdőkre és üdülőhelyekre szóló utazási kedvezmény a törvény értelmében szeptember 15-én lejárt. A fővárosi lapok jelentése szerint a vasút vezérigazgatósága a kedvezményeket október elsejéig meg fogja hosszabbítani.

Ügyelj a biciklire

Nagyvárad, szept. 16. Weisz Mór, Avram Jancu-utca 12. sz. alatti lakos kétségbeesetten jelentette a szolgálatos rendőrnek, hogy az egyik Avram Jancu-utcai üzlet elől ellopták az 1054-es rendszámu kerékpárját. A lopás hírére nagy csődület támadt az utcában és a fülébe jutott egy Benedek János nevű fiatal embernek is, aki észrevette, hogy egy gyanúsán viselkedő férfi menekülni akar az 1054 számú kerékpárral. Benedek ott termett és megakadályozta a fiatal embert a szökésben. A tettenért biciklitől vajt átadták a rendőrségnek, ahol kiderült, hogy Váradi János 24 éves biharmegyei illetőségű fiatalember. Azonnal őrizetbe vették.

Időjárás

Könnyű felhőzet, kevés eső. A hőmérséklet süllyed.

Letartóztatások Resicán

Resica, szept. 16. A resicai katonai hatóságok több közismert resicai személyiség lakásán meglepetésszerű házkutatást tartottak. A házkutatás eredményeképpen igen sok politikai jellegű és felforgató célzatu röpiratot találtak. Ennek alapján letartóztatták Barbat

Bartholomeu mérrököt a resicai üzemektől, Crisan Leon tisztviselőt, dr. Popescu Nicolae, a betegsegélyző szemorvosát és Iovin Vasile az „Activa” lerakat tulajdonosát. A letartóztatottakat bekísérték az oravicai rendőrségre.

Prága polgármesterének drámai felhívása

Prága, szept. 16. Prága polgármestere rádió-beszédet tartott és ebben kijelentette, hogy a cseh nép mindig lojális egyetértésben akart élni a német állampolgárokkal, — de ezekben a nehéz pillanatokban kész arra, hogy megvédje magát. Prágai polgárok, kérlek benneteket — mondotta a polgármester —, bizonyítsátok be haza szereteteket és hozzatok áldozatot a nemzetvédelem megerősítésére. Ami pénzt erre a célra adtok, azt önmagatoknak adjátok. Ha áldozatos szellemről teszünk majd bizonyosságot:

Csehszlovákia örökké fenn fog maradni.

Napszámos és kárpitos verekedése az uccán

Nagyvárad, szept. 16. Tegnap délután az Alexandri utcánab szolgálatot teljesítő rendőr verekedés miatt bekísért a rendőrségre Bagosi Sándor 26 éves napszámost és társait Szabó János 26 éves kárpitost, akik a Caragiale-utcán megta-

madták és megverték Macrea Sándor és Rudea György Apáti községbeli lakosokat, amint a Caragiale 4 szám előtti ház előtt a fát rakták le egy szekerről. A verekedő fiatal emberek őrizetbe vették a rendőrségen.

SZÍNHÁZ

Kath. Körben

Olcso helyárok!

Szombat este 9 órakor

NYITOTT ABLAK

Operett 3 felvonásban.

Vasárnap d. u. 6 órakor

MEZEI PACSIRTA

Operett újdonság 3 felvonásban.

Romániában először.

Jegyek elővételben kaphatók

Fekete Mária

virágüzletében, Tel. 22-86.

A hős repülők

A modern hősiesség ma a repülőtéren található fel. A tömeg megérzi, hogy hol van a bátorság és a lemondás és szeretettel veszi körül a levegő hőseit. A repülőtereken próbálják ki és tökéletesítik az emberi szellem legnagyobb találmányát. A repülés, Icarus és az egész fiatalság álma, teljességbe ment. A repülés, az ember örök álma: az anyagtól való elrugaszkodás, a nehézkedés törvényének legyőzése után, isten és angyal lett a ember.

A modern kuruzslók költői és vidám magyarázattal szolgálnak: a repülés álma, a szerelem álma. Ebben az esetben a repülés öntudatlanul is legéletereőbb, a legfinomabb lélektani vágyakozásunkhoz kapcsolódik.

Vajon itt volna a siker kulcsa? És egyidejűleg a repülők mesterség-iránti szeretetének a magyarázata? Biztos, ez a mesterség csodálatos jellemiskola.

A mai idők hősei és szentjei a repülőterek személyzetéből kerül ki. Hát Lindbergh nem egy félisten? A megjelenése, mindenütt a világon általános deliriumot vált ki, mint hajdan a próféták megjelenése. Lindbergh Kolozsváron is leszállt. Ott sem hiányzott az általános üdvírgás. Megjelent és eltűnt, mint egy látomás.

Most ünnepelték Aurel Vlaicu halálának 25 éves évfordulóját. Az erdélyi repülő és felhaláló különleges helyet foglal el a román érzés Panteonjában. A repülők ma a föld hősei és szentjei...

SPORT

Győzelemmel akar kezdeni a Nac

Uj csapattal startol a NAC a B) divizióban

Két hete tart a NAC B. divíziós készülődése és a tegnapi két kapus tréning után véglegesen kialakult az a csapat, amely az idén a zöld-fehér színekért küzdeni fog. A vezetőség meg van elégedve a látottakkal és úgy a régi, mint az új fiukat nagyon dicsérik.

Négy játékost próbáltak ki, Török kapust, Szutorisz jobbösszekötőt, Szölösi centert és Feisthammel bal szélsőt. Az új játékosok megfelelték, de még nem mind alkalmas az első csapatban való szerepeltetésre. Legjobban Szutorisz összekötő tetszett, aki tiszta Barát-

ky típus, jónak ígérkezik Török kapus is. Őket vasárnap valószínűleg szerepeltetni is fogják. A többieknek még rutinra van szükségük, hogy az első csapatba kerülhessenek.

Hollós Pál, a futballszakosztály elnöke kijelentette, hogy ezzel a csapattal feltétlenül szép szereplést várnak a B. divízióban.

A csapat technikás, de nem hiányzik belőle a lendület sem. Az erőssége a halvesor és a vezetőség véleménye szerint

ennek a halvesornak kell megnyernie a csapat mérkőzéseit.

Juhász nagyon jól mozgott, máris nagyszerű formában van, mellette

Feuerstein játéka magaslott ki.

Krausz biztos jó és ez előtt a halvesor előtt jól mozgott a csatársor, azonban még néhány „őreg” játékkal felerősítik ezt a csapatrészt.

A csapatot holnap állítják végleges össze, a valószínű csapat a következő:

Török, Borgea, Sarkadi, Krausz, Juhász, Borbély Feuerstein, Gecző, Szutorisz, Spilmann, Pop Sanyi, Haláti.

A Venus nem vesz részt a Román Kupában

A Szövetség körében tegnap elterjedt annak a híre, hogy a Venus, Románia exbajnok-csapata nem szándékozik résztvenni a Román Kupa küzdelmeiben. A fővárosi lapok értesülése szerint a Venus vezetősége

ilyen értelmű határozatot hozott. A határozat igen fontos, mert — mint ismeretes — az A.-divíziós csapatok számára kötelező a Román Kupába való részvétel.

Elmarad a cseh-magyar mérkőzés

Prága, szept. 16. A cseh kormány által elrendelt gyűléstilalom miatt a vasárnapra kitűzött sportesemények is elmaradnak. A vasárnapra kiűzött cseh-magyar mérkőzést tehát nem tartják meg.

A NAC-Törekvés tréningmérkőzést játszott a Carol-pályán

NAC-Törekvés 4:3 (1:1)

A vasárnapi mérkőzés előtt tréningmérkőzést játszott a NAC és a Törekvés. A mérkőzésnek kifejezetten kísérleti jellege volt és megjelentek a pályán mind a két csapat vezetői. Ott volt a NAC egész vezérkara, Kovács Istvánnal az élén.

A mérkőzésen mindkét csapat több játékost vonultatott fel. A felállítások:

NAC: Török (Herskovits), Bencze, (Ujvári), Bunica, (Szilágyi), Krausz, (Renghe), Juhász, Feuerstein, (Borbély), Gecző, Szutorisz, Szölösi, Pop Sanyi, Feisthammer,

Törekvés: Farkas, (Nistor), Belezna, Rocska, Negro, Balcs, Nagy, Fábán, Popovici, Bonatiu, Sándor, Lukács. Helyet kapott még a csapatban Muresan és több fiatal is.

A mérkőzés kölcsönös kísérletezésekkel indul és a NAC talál előbb magára. Az első felidőben egy-egy gól esett. A

NAC vezető gólját Szölösi szerezte és azt Bonatiu 11-esből egyenlítette. Szünet után Szutorisz majd Feisthammer góljával 2:1, majd 3:1-re elszaladt a NAC. Most azonban Fábán és Lukács góljaival szorítottak, majd egyenlített a Törekvés. A NAC utolsó gólját Pop Sanyi lőtte és ezzel 4:3 lett az eredmény.

A tréning mérkőzés megfelelt a céljának és megfelelő tájékoztatást nyújtott vasárnapra.

Veszek

Ócska ólmo
Cim a Kladóban

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CÉGNEL ORADEA

Összeállították Európa válogatottját

A külföldi lapok már összeállították azt az európai válogatottat, amely — szerintük — a legsikeresebben állná meg helyét Anglia válogatottjával szemben. A francia lapok például így képzelik el az európai válogatottat: Oliveri (olasz), Rava (olasz), Caldenliore (olasz), Kostalek (csehszlovák), Andreolo (olasz), Lázár (magyar), Aston (francia), Meazza (olasz), Ferrari (olasz), Brustad (lengyel).

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézisótár egy kötetben 25 leiért kapható a Pásztor Ede papír- és írószerüzletben, Piafa Mihai Viteazul 4.

ÁLLÁS

Biharpüspöki-bevezetett helyekre 2000—2500 lei biztos keresettel újságárus felvétetik. Jelentkezni a lap kiadóhivatalában. 3773

Cipészsegédet állandó munkára felveszek. Costa Foru 14. Pántya. 3878

Jömegjelenésű csakis intelligens hölgyeket és urakat szép keresethez juttatunk ügynöki teendők elvégzésével. Cim a kiadóban. 3446.

Cipész varrott és javító munkás felvétetik. Parcul Traian 1. Kohn István. 3877

Gyakorlott lapkihordót fixfizetéssel és mellékkeresettel az esti órákra felvesz a „Friss Ujság”. Jelentkezni a kiadóhivatalban Piafa Mihai Viteazul 4.

Rádió műsor

SZOMBAT

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási orvosi tanácsok, 13 Időjelzés, időjárás kulturális hírek, sport, vízállás-jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben Sport híreknek adása. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárás-jelentés, rádióhíradó 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek, 16.45 Előadás. 19 Katonazene. 20 Felolvasás. 20.15 Filmlemez. 20.40 Tassian Serban olasz dalokat énekel. 21 Üzenetek. 21.15 Kis rádiózenekar. 22.30 Hírek. 22.45 Vendéglői zene. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.05 Pethő Imréné és Sztáray Márton énekelnek zongorakísérettel. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemez. 15.35 Hírek. 16 Árfolyamhírek. 17.15 Mese. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Mit üzen a rádió? 18.30 Cigányzene. 19.30 Csernokon és marionet. Két különleges hangszerek bemutatása. 20 „Fráter Boldizsár”. 20.25 A rádió szalonzenekara. 21.20 Barberine, vigjáték 3 felvonásban. — 22.50 Hírek. 23.15 Jazzhármass. 24 Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

VÉTEL-ELADÁS

Egy kézi hajtású tengeridaráló „Kühne” gyártmány eladó Str. Franceza 12. 2419

Egy teljesen jó állapotban lévő szürke férfi felöltő olcsón eladó. Caragiale-u. 4. 3749

Leica filmgép hozzávaló nagytóval, 1.3.5-ös lencsével, — 2500 leiért eladó. Str. Mihail Sorbul 25. 3862

Faj buldogg kölyök kutya eladó. Str. Ciordas 49. 3832

Egy komplet fűszeres berendezés olcsó árban eladó. Értekezni Kristóf Jánosnál Fugyihegy. 3879

KÜLÖNFÉLE

Multat, jelent, jövőt mondog 20 leiért és bármilyen bajában segitert tudok Str. Moldova 58-a. Oradea. 3141

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézisótár egy kötetben 25 leiért kapható a Pásztor Ede papír- és írószerüzletben, Piafa Mihai Viteazul 4.